

ÚTMUTATÓ A VADGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERVEK KÉSZÍTÉSÉHEZ ÉS VEZETÉSÉHEZ

A VADGAZDÁLKODÁSI TERVEZÉS RENDSZERE

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló LV/1996. törvény alapján a vadállomány és élőhelye védelmének, fennmaradásuk hosszú távon való biztosítása, a gazdálkodói érdek, továbbá a vadászterületen folytatott gazdálkodási tevékenységek közötti összhang megteremtése, védett természeti területen a természetvédelmi célok megvalósítása, továbbá a vadászati jog szakszerű gyakorlása, hasznosítása érdekében tervszerű vadgazdálkodási tevékenységet kell folytatni (41. §).

A vadgazdálkodási tevékenység tervszerűségét:

- a) körzeti vadgazdálkodási terv,
- b) hosszú távú vadgazdálkodási terv, és
- c) éves vadgazdálkodási terv készítésével

kell biztosítani (42. §). A vadgazdálkodási tevékenységek tervszerűségét hivatott biztosítani az Országos Vadgazdálkodási Adattár fenntartása, valamint az abban foglalt adatok kötelező felhasználásának elrendelése is.

A tervezésnek a törvényben előírt három szintje a nagyobb ökológiai egységekben való gondolkodást, a tevékenységi keretek ehhez igazodó meghatározását és a fenntartható vadgazdálkodást hivatott biztosítani.

A vadgazdálkodási körzetek kijelölése és körzeti vadgazdálkodási tervek elkészítése állami feladat, amelyről a földművelésügyi miniszter gondoskodik. A körzeti vadgazdálkodási terv a vadvédelem és vadgazdálkodás hosszú távú kereteit határozza meg, azokat a tágabb célokat és általános irányelveket, amelyekhez alkalmazkodva kell az egyes vadgazdálkodási egységek tervezési időszakra vonatkozó vadgazdálkodási üzemtervét, illetve az egyes évek vadgazdálkodási terveit kell elkészíteni.

Az előbbieknél megfelelően a körzeti vadgazdálkodási terv tartalmazza: a vad élőhelyének általános jellemzését, az egyes vadfajok állományának leírását, az egyes vadfajok állomány-szabályozásának irányelveit, a trófeabírálat irányelveit, a védett természeti területeken a vadgazdálkodást és vadászatot érintő természet- és tájvédelmi előírásokat (43. §).

A vadászati jogot az adott vadászterületre vonatkozóan a körzeti vadgazdálkodási terv alapján elkészített tíz évre szóló (indokolt esetben ± 3 évvel hosszabb vagy rövidebb időtartamra megadott) vadgazdálkodási üzemterv alapján lehet gyakorolni (44. §). A vadgazdálkodási üzemterv elkészítése során figyelemmel kell lenni a vadászterületen élő vadfajok genetikai értékének megőrzésére, továbbá a vadállomány túlszaporodásából eredő károk megelőzésére.

A vadgazdálkodási üzemterv tartalmazza (45. §):

- a) a vadászterület azonosító adatait,

- b) az élőhely általános jellemzését,
- c) a vadászterületen található vadállomány jellemzőit,
- d) a vadállomány szabályozásának helyi irányelveit,
- e) a vad takarmányozására, a vadföldgazdálkodásra vonatkozó előírásokat,
- f) a vad és élőhelyének védelmével, továbbá a természet- és tájvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeket.

A vadgazdálkodási üzemtervet — az erdőt érintő rész vonatkozásában az erdészeti hatóság, védett természeti terület, valamint a fenntartandó legkisebb vadlétszám (törzsállomány) és a fenntartható legnagyobb vadlétszám vonatkozásában a természetvédelmi hatóság, a HM kezelésében, illetve használatában levő terület esetén a HM előzetes szakhatósági hozzájárulásával — a vadászati hatóság hagyja jóvá.

A vadgazdálkodási tervezés harmadik szintje az éves vadgazdálkodási terv, amelyet a vadászatra jogosult a tárgyév február hónapjának tizenötödik napjáig köteles elkészíteni (47. §). Az éves vadgazdálkodási tervet a vadászati hatósághoz kell jóváhagyás végett benyújtani.

Az éves vadgazdálkodási terv tartalmazza:

- a) vadfajonként az elejthető, elfogható vadlétszámot,
- b) a vadászterületen vadászat céljából szabadon engedhető mesterségesen tenyésztett vad fajtát és számát,
- c) a vad vagy a vadhús értékesítési, illetve vadászrészként történő juttatási tervét,
- d) a vad takarmányozásával kapcsolatos feladatokat,
- e) a vadkár-elhárítási feladatokat.

A vadászatra jogosult felel a vadgazdálkodási tervben foglaltak végrehajtásáért és éves vadgazdálkodási tervét az abban meghatározott előírásokkal és a vadállományban illetve annak élőhelyében bekövetkezett változásokkal összhangban köteles elkészíteni.

A VADGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERV SZERKEZETE

Az üzemterv a vadgazdálkodás kereteit 10 évre meghatározó tervezési dokumentum, mely egyidejűleg több célnak is megfelel:

- Tartalmazza azokat az adatokat, amelyek az adott vadgazdálkodási egység kijelölésére, azonosítására, a vadállomány élőhelyére és a vadállomány jellemzőire nézve jelentősek.
- Tartalmazza a vadgazdálkodási egység hosszú távú vadgazdálkodási tervét és a későbbiekben készülő éves vadgazdálkodási terveket, valamint az ezek alapjául szolgáló vadállománybecsléseket, továbbá az éves vadgazdálkodási jelentéseket.

- Biztosítja a vadgazdálkodási és vadászati iratoknak, adatoknak, módszertani segédleteknek az üzemtervvel együtt való tárolását és nyilvántartását. Ezek egyrészt a tervszerű vadgazdálkodás megvalósulását hivatottak biztosítani, másrészt a vadgazdálkodási tevékenységek ellenőrzését is lehetővé teszik.

A vadgazdálkodási üzemtervnek tehát **tervezési és nyilvántartási** rendeltetése is van. Az üzemterv a tervezési időszak során évente bővül és biztosítja a vadgazdálkodás minden lényeges tevékenységének egységes nyilvántartását és ellenőrzését.

AZ ÜZEMTERVEZÉSI NYOMTATVÁNYOK, KITÖLTŐ LAPOK BESZERZÉSE

Az üzemterv elkészítéséhez szükséges adatlapokat az Országos Vadgazdálkodási Adattár honlapjáról lehet térítésmentesen letölteni (www.vvt.gau.hu/adattar/uzemterv.html) vagy kompaktlemezen (CD) postai úton megrendelni (Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2100 Gödöllő, Páter u. 1., telefon: 28-522086, telefax: 28-420189, email: css@ns.vvt.gau.hu). Az üzemtervhez szükséges kitöltendő és kinyomtatandó lapok két MS Office Word 97/2003 for Windows szövegszerkesztővel készült adatállományban találhatóak:

- **VG Terv-2006-Word.doc** fájl: Ez a dokumentum tartalmazza az összes olyan lapot, amelyet az üzemtervezőnek szövegesen vagy számadatokkal ki kell töltenie. A dokumentum szerkeszthető, az elkészült anyagot A4 méretű, 80 gramm/m² súlyú, fehér, ún. “másoló” papírra kell kinyomtatni.
- **VG Terv-2006-elvaszto-lapok.doc** fájl: Ez a dokumentum tartalmazza a címlapot és az összes fejeztek közötti színes elválasztó lapot. A dokumentumot csak néhány lapon kell szerkeszteni (kitölteni), a lapok jelentős részét nem kell szerkeszteni. Az elkészült anyagot A4 méretű, 80 gramm/m² súlyú, zöld vagy világos barna színű, ún. “színes másoló” papírra kell kinyomtatni (Leggyakrabban Xerox vagy Kaskád márkánéven kapható). Tekintettel arra, hogy ezek a lapok a fejezetek elválasztására szolgálnak, keményebb papírra, ún. “névjegypapírra” is nyomtathatók.

Az így elkészített és kinyomtatott lapokat a tartalomjegyzék szerinti sorrendben A4 méretű lapok lefűzésére alkalmas gyűrűsmappába kell lefűzni. A gyűrűs mappa javasolt gerincszélessége 3–5 cm. Ez a méret tároláskor kevés helyet foglal és kényelmesen kezelhető.

A vadgazdálkodási üzemtervet **három példányban kell elkészíteni és jóváhagyásra benyújtani**. A három példányból egy a vadászati felügyeletnél marad, egyet az Országos Vadgazdálkodási Adattár kap meg és a harmadik példányt kapja vissza a vadgazdálkodásra jogosult.

A VADGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERV CÍMLAPJA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A címlap

A vadgazdálkodási üzemterv címlapja tartalmazza a vadgazdálkodási egység nevét, a vadgazdálkodási egység telephelyét és kódszámát. Ugyancsak a címlapon szerepel a vadgazdálkodási üzemterv készítőjének és a vadgazdálkodási egység vezetőjének aláírása és pecsétje.

Az üzemtervet aláírásával hitelesítő két személlyel kapcsolatban fontos figyelembe venni, hogy **1)** a vadgazdálkodási üzemtervet csak felsőfokú vadgazdálkodási képzettséggel rendelkező személy készítheti és **2)** az üzemtervet kizárólag a vadgazdálkodási egység aláírásra jogosult hivatalos képviselője írhatja alá.

A jóváhagyás

Az üzemtervet a megyei vadászati hatóság határozatban hagyja jóvá. A terv jóváhagyását igazoló lap tartalmazza a vadgazdálkodási egység nevét, telephelyét és kódszámát, valamint a terv érvényességi idejét, megjelölve annak hatályba lépését és lejártát is.

A VADGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERV FEJEZETEINEK KITÖLTÉSE ÉS VEZETÉSE

1. A vadgazdálkodási egység alapadatai

1.1. A vadgazdálkodási egység alapadatai

- 1.1.1. **Név:** A vadgazdálkodási egység neve (pl. Kerekerdő Rt., Aranyszarvas Vadásztársaság)
- 1.1.2. **Telephely:** A vadgazdálkodási egység területén található székhely.
- 1.1.3. **Azonosító (kódszám):** A vadászati hatóság által megadott tizenegy jegyű azonosító szám.
- 1.1.4. **A vadászati jog hasznosítási formája:** 1) önálló vadászatra jogosult, saját jogon vadgazdálkodik, 2) önálló vadászatra jogosult, vadászati jogát haszonbérbe adja, 3) társult vadászatra jogosult, saját jogon gazdálkodik, 4) társult vadászatra jogosult, vadászati jogát haszonbérbe adja.
- 1.1.5. **A vadgazdálkodási egység típusa:** vadásztársaság, vadásztrásaságok érdekképviselői szerve, mezőgazdasági részvénytársaság, erdőgazdasági részvénytársaság, közhasznú társaság, szövetség, erdőbirtokossági társaság, korlátolt felelősségű társaság, egyéb besorolású lehet.
- 1.1.6. **A vadászterület rendeltetése:** A vadászterület vadgazdálkodási vagy különleges rendeltetésű lehet. A különleges rendeltetésről a miniszter 1)

a vad génállományának megőrzése érdekében, 2) oktatási-kutatási célból és 3) természetvédelmi érdekek érvényesítése érdekében határozhat.

- 1.1.7. **Vadgazdálkodási egység levelezési címe:** A táblázatba kell beírni a vadgazdálkodási egység pontos postacímét, telefon- és telefaxszámát és email-címét (ha van).

A lap alján lévő táblázatba kell beírni a tagok számát (értelemszerűen csak a vadásztársaságokra vonatkozik) és a hivatásos vadászok számát. Mindkét esetben ki kell számítani az egy tagra illetve az egy hivatásos vadászra jutó vadászterület nagyságát is.

1.2. A vadgazdálkodási egység elhelyezkedése

- 1.2.1. **A vadászterület földrajzi elhelyezkedését az 5. mellékletben** lévő térkép mutatja. A térképet A4 méretű lapon célszerű elkészíteni és a vadászterületnek a megyén belüli elhelyezkedését kell szemléltetnie.
- 1.2.2. **A vadászterület részletes határleírása:** Itt kell megadni a vadászterület pontos, az **1.2.3. pontban** megadott térképpel összhangban álló és terepen is beazonosítható határleírását. Amennyiben a rendelkezésre álló hely nem elég, a szöveg pótlapon folytatható.
- 1.2.3. A vadászterület határleírásban megadott határait az 5. mellékletben csatolt **1:50,000** méretarányú topográfiai térképen kell ábrázolni.

A topográfiai térképek egyik beszerzési lehetősége: HM Térképészeti Kht., Ügyfélszolgálat, 1024 Budapest II., Filler u. 14., honlap: www.topomap.hu, telefon: 212-4540, E-mail: ugyfelszolgalat@topomap.hu.

- 1.2.4. **A vadászterület közigazgatási jellemzői:** A rendelkezésre álló táblázatban kell összesíteni településenként részletezve a teljes terület nagyságát, illetve ennek vadászterület részét képező és nem képező rész közötti megoszlását.

Vtv. 8. §(2) Nem minősül vadászterületnek, és a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni az azon található a) település közigazgatási belterületét, valamint b) lakóingatlanul szolgáló bekerített külterületi ingatlan, c) tanya, valamint major, d) temető, e) nem mező-, erdő- vagy vadgazdálkodási célból bekerített hely, f) repülőtérről, g) közút, továbbá h) vasút területét.

Vhr. 3. § (1) A vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni a Vtv. 8. § (2) bekezdésének b), c) és e) pontja alkalmazásában a település külterületén lévő az ingatlan-nyilvántartásban zártkerti ingatlanként nyilvántartott ingatlant.

(2) A vadászati hatóság a földtulajdonos és a jogosult közös kérelmére az (1) bekezdés szerinti külterületen lévő ingatlant a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelembe vehető földterületnek minősítheti, amennyiben az vadgazdálkodásra alkalmas.

Amennyiben a sorok száma nem elegendő, akkor a táblázat pótlapon folytatható.

2. A vadgazdálkodási adottságok jellemzése

2.1. Vadgazdálkodási körzet szerinti besorolás

- 2.1.1. **A vadgazdálkodási körzet száma és neve:** A keretbe kell beírni annak a vadgazdálkodási körzetnek a számát és nevét, amelyben a vadászterület található.
- 2.1.2. **A vadgazdálkodási körzet jellemzése:** A vadgazdálkodási körzet néhány mondatos jellemzése.

A körzeti vadgazdálkodási terveket az Országos Vadgazdálkodási Adattártól (OVA) lehet beszerezni (SZIE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2100 Gödöllő, Páter u. 1., telefon: 28-522086, telefax: 28-420189, email: css@ns.vvt.gau.hu). A megrendeléssel kapcsolatos tájékoztató és a térítésmentesen beszerezhető iratok és adatok az OVA honlapján tekinthetők meg: www.vvt.gau.hu/adattar/index.html

A vadgazdálkodási körzetek rövid jellemzése az OVA honlapjáról külön is letölthető.

2.2. Ökológiai adottságok

2.2.1. Éghajlati, talaj és vízrajzi adottságok

- 2.2.1.1. **Domborzati viszonyok:** A domborzati viszonyok jellemzéséhez külön térképet nem kell csatolni, a kért adatokat azonban csak rétegvonalas térkép alapján lehet meghatározni. A domborzati viszonyok értékelésekor a jellemző kitettséget célszerű meghatározni.
- 2.2.1.2. **Jellemző talajtípusok és vadgazdálkodási hatásuk:** A vadászterületen előforduló fő talajtípusok és talajféleségek felsorolása, röviden kiemelve a vadállomány szempontjából kedvező vagy kedvezőtlen hatásokat.
- 2.2.1.3. **Éghajlati adottságok:** A rendelkezésre álló helyen kell bemutatni és röviden értékelni a vadállomány szempontjából legfontosabb éghajlati és időjárási hatásokat. Ehhez szükség esetén a sokéves átlagos időjárási adatok is felhasználhatók, melyek az Országos Meteorológiai Szolgálattól szerzethetők be.

A legújabb sokéves átlagos meteorológiai adatokat az OMSz Éghajlati Osztályától (Kaptány Ervinné, meteorológus, vezető főtanácsos, telefon: 346-4693, fax: 346-4687) 62,000Ft + ÁFA áron lehet beszerezni. Régebbi adatok beszerzéséről az Országos Vadgazdálkodási Adattártól lehet tájékoztatást kérni.

- 2.2.1.4. **Fontosabb folyó- és állóvizek, hidrológiai adottságok:** Fel kell sorolni a vadászterületen található legfontosabb álló- és folyóvizeket, valamint vadállomány szempontjából röviden értékelni kell a terület hidrológiai adottságait. Értékelési szempontok: fogyasztásra való alkalmasság, hozzáférhetőség (pl. kerítéssel elzárt vízfelület), vízpótlás szükségessége.
- 2.2.2. **Mezőgazdasági adottságok:** A táblázatban a földterületek művelési ágak szerinti megoszlására vonatkozó adatokat kell megadni területnagyságban (ha) és a teljes terület arányában (%). A szántó művelési ágon belüli megoszlás (őszi búza, egyéb gabona, kukorica stb.) arányait szükség esetén becsülni is lehet. A táblázat után megadott helyen röviden értékelni kell a mezőgazdasági jellemzőket és ezeknek a vadállományra, illetve a vadgazdálkodásra gyakorolt hatásait (művelés intenzitása, élőhelyi hatások, vadkárveszély).
- 2.2.3. **Erdészeti jellemzők**
- 2.2.3.1. **Erdőgazdasági táj(ak):** Fel kell sorolni, hogy a vadászterület mely erdőgazdasági táj(ak) területén helyezkedik el.
- 2.2.3.2. **A vadászterületen található erdők jellemzése:** A vadászterületen található erdőket az alpontok szerint kell jellemezni.
- 2.2.3.2.1. *A vadászterületen előforduló erdőtársulások:* Fel kell sorolni a vadászterületen található erdőtársulásokat, kiemelve közülük a meghatározó jelentőségűeket.
- 2.2.3.2.2. *Az erdők fafaj és korosztályviszonyai:* Szövegesen értékelni kell a vadászterületen található faállománytípus csoportok korosztályviszonyait. Az erdő- és vadgazdálkodás közötti összhang szempontjából nézve kell kitérni a fajok és korosztályok vadgazdálkodási hatásaira. A fajok- és korosztályviszonyokat bemutató táblázatokat a **6.2. mellékletben** kell csatolni.

A vadászterületek erdőgazdálkodási jellemzéséhez szükséges adatok az Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESZ Központ, 1054 Budapest, Széchenyi u. 14., Postai cím: 1355 Budapest, Pf.: 10.) területileg illetékes szervezeti egységeitől szerezhetők be. A területileg illetékes igazgatóság Magyarország helységnevei alapján az ÁESZ honlapján található keresővel található meg a legegyszerűbben (<http://www.aesz.hu/Torveny/Korzetek/Korzetek0.htm>). Minden helységnévhez egy kódszám tartozik 01-től 10-ig, mely kódszám az Állami Erdészeti Szolgálat Igazgatóságát jelenti, azaz a kódszám szerint megtudható, hogy a keresett helység mely igazgatósághoz tartozik.

- 2.2.3.2.3. *A vad számára táplálékként figyelembe vehető cserjeszint jellemzése:* A vadeltartó-képesség szempontjából kell értékelni a területen található erdők cserjeszintjére vonatkozó adatokat, figyelembe véve a terület bejárása során végzett megfigyeléseket is.
- 2.2.3.3. **Az erdők tervezési időszakra prognosztizált változásai:** Az üzemtervek törvényben meghatározott célja, hogy a tervezési időszakra

biztosítsák az erdő- és vadgazdálkodási közötti összhangot. Ezért jelezni kell a várható beavatkozásokat (pl. véghasználatok, felújítások, tisztítások, gyérítések bekerítések stb.) várható idejét, helyét és kiterjedését. Ezek az ismeretek teszik lehetővé az erdészeti tevékenységek hatásaira való felkészülést.

2.2.3.4. **Az erdőgazdasági feltételek hatása a vadgazdálkodásra:** Az előző pontokban leírt jellemzők rövid összefoglalása és értékelése. Azoknak a kölcsönös lehetőségeknek az ismertetése, amelyek révén a két ágazat közötti kapcsolat harmonizálható.

2.2.3.5. **Az erdők rendeltetés szerinti megoszlása:** Az erdő elsődleges rendeltetése szerint védelmi, gazdasági, egészségügyi-szociális, turisztikai, oktatás-kutatási célokat szolgáló lehet (LIV/1996. tv. 15-20. §). A körzeti erdőterv és az üzemterv az erdő elsődleges rendeltetése mellett meghatározhatja az erdő további rendeltetését, melyeket az erdőgazdálkodási tevékenység során az elsődleges rendeltetés mellett fokozottan figyelembe kell venni. Védelmi rendeltetésű az a védett, illetve védő erdő, amely különleges kezelést igényel. Vadvédelmi és vadgazdálkodási szempontból fontos védő erdőknek minősülnek: a szomszédos mezőgazdasági terület védelmét szolgáló mezővédő erdő; az erdei vadállomány védelmét, életkörülményeinek javítását szolgáló vadvédelmi erdő. Gazdasági rendeltetésű erdőknek minősül az az erdő, amelyben a gazdálkodás elsődleges célja az erdei termékek előállítására és hasznosítására (pl. a faanyagtermelést szolgáló erdő, a szaporítóanyag-termelést szolgáló erdő, az intenzív vadgazdálkodásra kijelölt bekerített erdő [vadaskert]).

Az újonnan alakuló vadgazdálkodási egység területén korábban gazdálkodó vadgazdálkodási egység(ek) szükséges adatai az Országos Vadgazdálkodási Adattártól (SZIE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2100 Gödöllő, Páter u. 1., telefon: 28-522086, telefax: 28-420189, email: css@ns.vvt.gau.hu) rendelhető meg. A cégszerű megrendeléshez a következőket kell csatolni:

- * Üzemtervezők esetében a tervezésre való jogosultság igazolását és a vadászatra jogosult meghatalmazását az adatok beszerzésére.
- * Az új vadászterület 1:50,000 méretarányú topográfiai térképen készült, a vadgazdálkodási egység határait a határleírásnak megfelelően ábrázoló és a vadászati hatóság által hitelesített térképét.

A megrendelt adatokat az Országos Vadgazdálkodási Adattár postai utánvétellel küldi meg.

Ha az új vadászatra jogosult a szükséges adatokkal rendelkezik, akkor az OVA adatait nem kell megrendelni. A megrendeléssel kapcsolatos tájékoztató az OVA honlapján található meg: <http://www.vvt.gau.hu/adattar/index.html>

2.3. A vadgazdálkodási adottságok jellemzése

2.3.1. A vadállomány jellemzői

2.3.1.1. **A nagyvadállomány jellemzői:** A táblázatban kell megadni a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a muflon és a vaddisznó állomány becsült nagyságára, terítékére és trófeáinak minőségére vonatkozó adatokat a megelőző 5 évre. Ezt követően ki kell számítani az értékelt időszak átlagait és értékelni kell az állomány, a teríték és a trófeaminőség változásának tendenciáját (**A súlyozott értékek kiszámításához az 1. melléklet példái nyújtanak segítséget**). A számított értékeket nagyvadnál célszerű tizes pontosságra kerekíteni.

2.3.1.2. **Az apróvadállomány jellemzői:** A táblázatban kell megadni a mezei nyúl, a fácán, a fogoly, a tőkés réce, az egyéb récék és a vadászható lúdfajok kért adatait a megelőző 5 évre (2001-2005 év becslési és hasznosítási adatai és a 2006. év becslési adatai). Ezután ki kell számítani az értékelt időszak átlagait és az előbbi szempontok szerint értékelni kell az állomány és a terítékek változásának tendenciáját. A számított értékeket apróvadnál nagyságrendtől függően célszerű tizes vagy százazas pontosságra kerekíteni.

2.3.1.3. **Szőrmés és szárnyas kártevők terítéke:** Az apróvad-gazdálkodás szempontjából igen fontos szerepe van a ragadozóknak. Ezért a megelőző 5 évre vonatkozóan kell közölni a kóbor kutya, kóbor macska, róka, nyest, borz, közönséges görény, arany sakál, a dolmányos varjú, a szarka és a szajkó elejtett mennyiségét. Be kell jelölni a ragadozók apasztására alkalmazott módszereket: lőfegyveres vadászat télen, lőfegyveres vadászat tavasztól ősziig, kotorékozás, csapdázás. A jogszabályokban engedélyezett más módszerek szintén felsorolhatók.

2.3.2. A vadállomány helyzetének értékelése

2.3.2.1. **A fontosabb vadfajok értékelése:** A rendelkezésre álló táblázatban a megfelelő kategória bejelölésével (X) kell értékelni a nagyvadfajok gazdálkodási jelentőségét létszámuk és a trófeák átlagos minősége alapján, illetve az apróvadfajok jelentőségét a teríték nagysága alapján (**Az állomány helyzetének és minőségének értékelését a környéti vadgazdálkodási terv alapján célszerű elvégezni. A számszerű értékek feldolgozásához további szempontokat a 2. melléklet ad.**)

2.3.2.2. **Az 2007. évi induló állomány állapotának értékelése:** A táblázatban felsorolt fajok 2001-2006. közötti állományainak átlagos értékét az 2007. évi becslés értékéhez kell viszonyítani és százalékarányban megadni. A szöveges részben a korábbi időszak és a tervezési időszak kezdetén felmért állomány nagysága közötti különbségeket és az egyes fajok gazdálkodási jelentőségét kell röviden értékelni. A szövegben **ki kell térni a vadkárookra, ezek jelentőségére és elhárításuk lehetőségeire is**. Az értékelés pótlapon folytatható.

- 2.3.3. **A vadászterületen található vadföldek, csenderesek és vadgazdálkodási berendezések:** A táblázatban kell megadni a tervezési időszak kezdetén meglévő vadföldekre és vadgazdálkodási berendezésekre vonatkozó tényadatokat, illetve a létesítésre tervezett mennyiségüket. Röviden értékelni kell vadföldek, csenderesek és a vadgazdálkodási berendezések állapotát, illetve meg kell határozni a fejlesztés céljait.
- 2.3.4. **Természetvédelmi szempontból kiemelt területek és előírások:** Védett természeti terület minden olyan földterület, amelyet a LIII/1996. (VI.16.) törvény vagy más jogszabály alapján védetté vagy fokozottan védetté nyilvánítottak (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesül). A **védett természeti terület** a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően lehet (28. §): nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület és természeti emlék. Szintén fel kell sorolni a területen található **Natura 2000** hálózatba kijelölt területek, valamint azokat a **vizes élőhelyeket**, amelyeken az ólomsörét használata tilos (56/2005. (VI. 25.) FVM rendelet, 18. §).

A táblázatban kell felsorolni a vadászterületen található, az előbbieken felsorolt védett természeti területeket, ezeknek a vadgazdálkodási egységre eső területét, továbbá a területből elfoglalt arányát. Ha a táblázatban biztosított hely nem elegendő, a felsorolás pótlapon folytatható. A területen található védett természeti területeket a jegyzék sorszámai szerint az **5. mellékletben** található térképen is be kell jelölni. Ha a természetvédelmi hatóság a vadászterület kezelésére vonatkozó előírásokat határozott meg, azokat a **3.3. fejezet** tartalmazza.

A védett természeti területekre vonatkozó előírások összefoglalói a körzeti vadgazdálkodási tervekben is megtalálhatók vagy a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatóságoktól szerezhetők be. A körzeti vadgazdálkodási terveket a tervezők az Országos Vadgazdálkodási Adattártól rendelhetik meg (SZIE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2100 Gödöllő, Páter u. 1., telefon: 28-522086, telefax: 28-420189, email: css@ns.vvt.gau.hu, www.vvt.gau.hu/adattar/index.html)

A Natura 2000 területekre vonatkozó kormányrendelet és a területek helyrajzi számos jegyzéke a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium honlapjáról tölthető le (www.kvvm.hu/dokumentum.php?content_id=426).

- 2.3.5. **Az üzemterv elfogadásakor meglévő vadaskertek adatai:** Itt kell közölni a vadaskertek elhelyezkedésére, területének nagyságára, rendeltetésére, valamint az ott található vadállomány létszámára, kor- és ivar szerinti összetételére vonatkozó adatokat kertenként részletezve.

3. Vadgazdálkodási terv (10 éves terv)

A hosszú távú vadgazdálkodási terveket a körzeti vadgazdálkodási tervek alapján, azokkal összhangban kell elkészíteni. Az egyes vadfajoknál a rendelkezésre álló helyen a körzeti vadgazdálkodási terv adott vadfajra vonatkozó szempontjait és előírásait kell röviden összefoglalni.

3.1. Nagyvadállományok kezelése

- 3.1.1. **Gímszarvas:** A táblázat tetején X-szel kell jelölni az állomány minőségi besorolását. A rendelkezésre álló helyen kell felsorolni a javasolt állománybecslési módszereket, a gazdálkodás tervezésének szempontjait, ismertetni kell a bikák állománykezelési szempontjait, valamint azokat az egyéb szempontokat, amelyek a gímszarvassal való gazdálkodást az adott körzetben befolyásolják.
- 3.1.2. **Dámszarvas:** A táblázat tetején X-szel kell jelölni az állomány minőségi besorolását. A rendelkezésre álló helyen kell felsorolni a javasolt állománybecslési módszereket, a gazdálkodás tervezésének szempontjait, ismertetni kell a bikák állománykezelési szempontjait, valamint azokat az egyéb szempontokat, amelyek a dámszarvassal való gazdálkodást az adott körzetben befolyásolják.
- 3.1.3. **Őz:** A táblázat tetején X-szel kell jelölni az állomány minőségi besorolását. A rendelkezésre álló helyen fel kell sorolni a javasolt állománybecslési módszereket, a gazdálkodás tervezésének szempontjait, ismertetni kell a bakok állománykezelési szempontjait, valamint azokat az egyéb szempontokat, amelyek az őzzel való gazdálkodást az adott körzetben befolyásolják.
- 3.1.4. **Muflon:** A táblázat tetején X-szel kell jelölni az állomány minőségi besorolását. A rendelkezésre álló helyen kell felsorolni a javasolt állománybecslési módszereket, a gazdálkodás tervezésének és az állománykezelésének szempontjait, valamint azokat az egyéb szempontokat, amelyek a muflonnal való gazdálkodást az adott körzetben befolyásolják.
- 3.1.5. **Vaddisznó:** A táblázat tetején X-szel kell jelölni az állomány minőségi besorolását. A rendelkezésre álló helyen kell felsorolni a javasolt állománybecslési módszereket és tervezési szempontokat.
- 3.1.6. **A nagyvad szempontjából javasolt élőhelyi beavatkozások és vadgazdálkodási fejlesztések:** Ismertetni kell azokat az élőhely-fejlesztési beavatkozásokat, amelyek révén a nagyvadgazdálkodás feltételei javulhatnak, illetve a nagyvadgazdálkodás és a környezet egyensúlyát kedvezően befolyásolhatják.

- 3.1.7. **Zárttéri vadtenyésztés és vadaskerti vadtartás szempontjai:** Ha a vadászterületen zárttéri vadtenyésztés vagy vadaskerti vadtartás folyik (vagy azok létesítését a vadgazdálkodó tervezi), az ezekkel kapcsolatos tevékenységeket és előírásokat itt kell ismertetni. A vadaskert létesítésének esetleges tilalmát is itt kell szerepeltetni.

3.2. Apróvadállományok kezelése

- 3.2.1. **Mezeinyúl:** Értékelni kell a tervezési időszak kezdetén meglévő állomány állapotát (lásd 2.3.2.2. pont). Fel kell sorolni a javasolt állománybecslési módszereket, továbbá a mezei nyúl hasznosításának tervezési szempontjait és módszereit. Szintén fel kell sorolni az egyéb gazdálkodási és élőhely-fejlesztési szempontokat.
- 3.2.2. **Fácán:** Értékelni kell a tervezési időszak kezdetén meglévő állomány állapotát (lásd 2.3.2.2. pont). Fel kell sorolni a javasolt állománybecslési módszereket, továbbá a fácán hasznosításának tervezési szempontjait és módszereit. Ugyancsak ismertetni kell sorolni az egyéb gazdálkodási és élőhely-fejlesztési szempontokat.
- 3.2.3. **Fogoly:** Értékelni kell a tervezési időszak kezdetén meglévő állomány állapotát (lásd 2.3.2.2. pont). Fel kell sorolni a javasolt állománybecslési módszereket, továbbá a fogolyállomány helyzetének javítására tervezett gazdálkodási és élőhely-fejlesztési beavatkozásokat.
- 3.2.4. **Vízivad élőhelykezelés és állományhasznosítás:** Amennyiben a területen a vízivaddal való gazdálkodás feltételei adottak, ismertetni kell az ajánlott tervezési szempontokat és vadászati módszereket, valamint a javasolt élőhelyvédelmi és javítási szempontokat. Ha röptetett récevadászat folyik a területen, vagy ezt terveznek az ezzel kapcsolatos körülményekre is ki kell térni.

3.3. Természetvédelmi jellemzők és gazdálkodási hatásaik

- 3.3.1. **A vadgazdálkodást és vadászatot különösen érintő védett természeti területek:** Fel kell sorolni azokat a védett természeti területeket, amelyek a vadászterületen a vadvédelem, vadgazdálkodás és vadászat feltételeit és módszereit jelentősen befolyásolják, korlátozzák (lásd a 2.3.4. fejezetet is!).
- 3.3.2. **Egyéb a vadgazdálkodást érintő természetvédelmi előírások:** Itt kell szerepeltetni valamennyi olyan természetvédelmi előírást, amely a vadgazdálkodást vagy a vadászatot közvetlenül vagy közvetett módon érinti.

- 3.4. **A vadászterület különleges rendeltetéséből adódó feladatok és előírások:** Meg kell adni a vadászterület különleges rendeltetésének okát és ismertetni kell a különleges rendeltetésből adódó feladatokat, illetve az ott élő vadállomány kezelésére vonatkozó előírásokat. Az üzemtervhez csatolni kell a különleges rendeltetésre vonatkozó miniszteri határozatot is.

- 3.5. Kutatási programokban való részvétel:** Amennyiben a vadászterületen hosszú távú kutatási program folyik annak célját, módszereit, valamint esetleges a vadgazdálkodást érintő hatásait itt kell ismertetni.

4. Nyilvántartások

- 4.1. Vadállománybecslési jelentések és éves vadgazdálkodási tervek:** Évente itt kell lefűzni a vadállománybecslési jelentések másodpéldányát. A fedőlapon lévő négyzetben X-szel kell megjelölni a lefűzött lapot.
- 4.2. Vadgazdálkodási jelentések:** Évente itt kell lefűzni a vadgazdálkodási jelentések másodpéldányát. A fedőlapon lévő négyzetben X-szel kell megjelölni a lefűzött lapot.
- 4.3. Trófeabírálati adatok:** Évente itt kell lefűzni a trófeabírálattal kapcsolatos iratokat. A fedőlapon lévő helyeken kell megjelölni, illetve felsorolni az egyes lefűzött iratokat.
- 4.4. Egyéb a vadgazdálkodással kapcsolatos dokumentumok**
- 4.4.1. Az alkalmazott hivatásos vadászok adatai:** A táblázatban kell vezetni a vadászterületen alkalmazott hivatásos vadászok adatait.
- 4.4.2. Az évente felhasznált egyedi vadazonosító jelek sorszámainak nyilvántartása**
- 4.4.3. Egyéb dokumentumok:** Itt kell gyűjteni a vadgazdálkodással kapcsolatos hatósági határozatokat (tilalmi időben való vadászat engedélyezése, védett faj elejtésére vonatkozó kérelem és határozat), a vadvédelmi és vadgazdálkodási bírságokkal kapcsolatos határozatokat, állategészségügyi vizsgálatok eredményeit, állategészségügyi rendelkezéseket, határozatokat stb. Ugyancsak itt kell elhelyezni a vadkárjegyzőkönyveket, az élőhely-fejlesztési pályázatokat és az ezekkel kapcsolatos iratokat, valamint a szomszédos vadgazdálkodási egységekkel kötött szakmai együttműködési megállapodásokat és jegyzőkönyveket.

5. A vadgazdálkodási egység kijelölésére vonatkozó dokumentumok

Itt kell lefűzni a vadászterület kialakítására vonatkozó tulajdonosi határozatot, a vadgazdálkodási egység kijelöléséről hozott határozatot, az egység 1:50,000 méretarányú térképét – amennyiben készült –, a vadgazdálkodási egység 1:10,000 vagy 1:20,000 méretarányú térképét, valamint a vadgazdálkodási egység határainak helyrajzi számos jegyzékét.

Saját jogon való vadgazdálkodás esetén a tulajdonosi közösség képviselőjének adatait és a tulajdonosi közösség működési szabályzatát; haszonbérbe adás esetén a haszonbérlet adatait is a jóváhagyott haszonbérleti szerződést is itt kell elhelyezni.

6. Tervezési mellékletek

- 6.1. Vadgazdálkodási módszertani leírások:** A vadgazdálkodás tervszerűségének biztosítása és javítása érdekében a vadállomány becslésének elvégzését, hasznosításának megtervezését, az élőhelyek javítását és fejlesztését segítő leírások és útmutatók megjelentetése is szükséges lesz. Ezek gyűjtésére szolgál a vadgazdálkodási üzemterv e része. Ugyanitt kell elhelyezni a jelen útmutatót is.
- 6.2. A tervben felhasznált adatok és szakirodalom forrásai:** Mindazokat az adatokat és táblázatokat, amelyek a terv elkészítése során forrásként szolgáltak itt kell lefűzni (pl. az erdők fafaj és korosztályviszonyai, meteorológiai adatok, vadállomány-becslési, vadgazdálkodási és trófeabírálati adatok). Végül itt kell elhelyezni a tervezéshez felhasznált szakirodalom jegyzékét is.

Összeállította: Dr. Csányi Sándor
ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
Szent István Egyetem, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék
2103 Gödöllő, Péter Károly utca 1.
Telefón: 28-522086; Fax: 28-420189; E-mail: css@ns.vvt.gau.hu
Honlap: www.vvt.gau.hu

1. Melléklet: Példák a becslési és hasznosítási adatok új vadászterületre vonatkoztatott értékeinek meghatározására az új területnek a korábbi területekből való részesedése alapján

1. példa: D új vadászterület 3 korábbi vadászterületből alakult összesen 6000 ha területtel. A három korábbi terület mindegyikéből (A,B,C) azonos nagyságú részhez jutott (2000-2000 ha). Hogyan kell a korábbi vadállomány-adatokból a területek ismeretében (súlyozva) megbecsülni a terület várható vadállományát:

Vadgazdálkodási egység	Terület (ha)	D területhez került (ha)	Súlyozási arány	Jelentett létszám	D területére jutó létszám
A	5000	2000	0.4	100	40
B	10000	2000	0.2	300	60
C	8000	2000	0.25	200	50
D		6000			150

2. példa: D új vadászterület 3 korábbi vadászterületből alakult összesen 6000 ha területtel. A három korábbi terület közül (A,B,C) különböző nagyságú részek jutott (3000, 2500 és 500 ha). Hogyan lehet a korábbi vadállomány-adatokból a területek ismeretében (súlyozva) megbecsülni a terület várható vadállományát:

Vadgazdálkodási egység	Terület (ha)	D területhez került (ha)	Súlyozási arány	Jelentett létszám	D területére jutó létszám
A	5000	3000	0.6	100	60
B	10000	2500	0.25	300	75
C	8000	500	0.06	200	12
D		6000			147

3. példa: Az előző példában a korábbi C-területből átkerült rész aránya D területen belül kisebb, mint 10% ($500/6000=0.083$ [8.3%]). A számítások egyszerűsítése érdekében az egyenként 10%-ot el nem érő területek esetében lehetőség van a többi területre számított aránnyal való korrekcióra, vagyis az egyenként a 10%-ot meghaladó területekre számított vadlétszám és az ezen területek által kitett arány hányadosának kiszámítására. A példában A és B terület része D-ben 5500 ha (0.917 [91.7%]), az A és B-re számolt létszám 135 db ($60+75$). A létszám és a területrész hányadosa: $135/0.917 \approx 147$ db.

4. példa: Amennyiben egy új vadgazdálkodási egység teljes egészében egy korábbi vadászterületből való kiválással jött létre, akkor az új és a régi terület arányából számolt hányadossal kell a becslést végzeni.

A fent bemutatott területarányos súlyozás csak durva közelítést ad, amely feltételezi, hogy a szomszédos területek között az állománysűrűség nem különbözik jelentősen. Mivel ez és más hatások sem zárhatók ki, az így kapott értékek csak az állományváltozás trendjének meghatározása, illetve a várható állomány nagyságrendjének becslésére megbízhatóak. Az így kapott számított értékek túlhangsúlyozását az állomány jellemzése során kerülni kell!

2. Melléklet: Szempontok az egyes vadfajok állományának mennyiségi és minőségi értékeléséhez

Az egyes vadfajok állományhelyzetének és -minőségének értékelését a körzeti vadgazdálkodási terv alapján célszerű elvégezni. Az üzemterv készítője az állományok mennyiségét és minőségét értékelő táblázat kitöltése során a vadgazdálkodás helyi adottságait és a gazdálkodók értékrendjét is figyelembe veszi. Ezek összessége alakítja ki az egyes nagyvad- és az apróvad-fajok gazdálkodási jelentőségét. Ez az értékelés magától értődően szubjektív elemeket tartalmaz, de a gazdálkodás céljait ezek mindig is nagyban meghatározzák. A mennyiségi és minőségi jelentőség megítéléséhez az alábbi szempontok nyújtanak jelentőséget:

Nagyvadfajok

- Nincs tervezhető gazdálkodási jelentősége annak a nagyvadfajnak, amely vadászterületen szórványosan (kóborló példányok) vagy rendszeresen néhány egyeddel fordul elő.
- Kis, esetleg közepes gazdálkodási jelentősége lehet annak a nagyvadfajnak, amely állománya a vadászterületen a 10 darabot nem éri el.
- Nem tekinthető kis jelentőségűnek az a nagyvadfaj, amelynek állománya a gazdálkodási egység területén legalább 20 darabos teríték tervezését teszi lehetővé (tehát nagyságrendtől függően közepes vagy nagy jelentőségűnek kell tekinteni).
- Nem tekinthető kis jelentőségűnek az a vadfaj, amely rendszeres kártétele miatt különös figyelmet igényel.
- A trófeaminőség szempontjából legalább közepes jelentőségűnek kell tekinteni azokat a nagyvadfajokat, amelyek állománya az adott körzet gazdálkodási tervben "jó" besorolást kapott.
- A trófeaminőség szempontjából legalább közepesnek kell tekinteni az olyan területeken élő állományokat, amelyek több év átlagában (minimum 3 év) az adott vadfaj azonos időszakra vonatkozó országos átlagát elérik.
- Kiválónak kell tekinteni minden olyan állományt, amely több év átlagában az országos átlagot legalább 10%-kal meghaladó érmes arányt ért el.
- Adott vadfajra vonatkozóan kiválónak kell tekinteni minden olyan terület állományát, amely a vadállomány genetikai készleteinek védelme érdekében különleges rendeltetésűként lett kijelölve.

Apróvadfajok

- Apróvad esetében nincs gazdálkodási jelentősége annak a fajnak, amelynek éves terítéke a 20 darabot nem éri el.
- Közepes jelentőségűnek kell tekinteni a mezei nyúl állományát, ha az évente átlagosan hasznosított mennyiség a 70 darabot eléri; nagy jelentőségűnek kell értékelni a mezei nyúl állományt, ha az évente hasznosítható átlagos mennyiség 200 darab vagy annál több.
- Közepes jelentőségűnek kell tekinteni a fácán állományát, ha az évente átlagosan hasznosított mennyiség a 200 darabot eléri; nagy jelentőségűnek kell értékelni a fácánállományt, ha az évente hasznosítható átlagos mennyiség 700 darab vagy annál több.
- Közepes vagy nagy jelentőségűnek kell tekinteni a fácánkibocsátást, ha a kibocsátott mennyiség az 1000 darabot eléri.
- Legalább közepes jelentőségűnek kell tekinteni a réce vadászat lehetőségét, ha az évente elejthető mennyiség a 100 darabot eléri.
- A kategóriába sorolás emelhető, ha a vadgazdálkodó adott vadfaj állományának növelése érdekében jelentős fejlesztést, élőhelyi beavatkozásokat tervez.
- A kategóriába sorolás csökkenthető, ha az itt megadott mennyiségek adott területen igen kis sűrűséget jelentenek.